

a helyinek és az egyetemesnek, a pillanatnyinak és az örökkévalónak a bölcs összehangolását. Fokozott demokratizmust parancsol, társadalmi előítéletek kigyomlálását, a népi osztályok egyenrangra emelését. Átalakul lassan életszemléletünk, gondolkodásmódunk és magatartásunk. Hozzáedzödünk a küldetéshez, melyet helyzetünk ró ránk. Kulcshelyzetben élünk, a magyarságnak északra tolt őrsői vagyunk. Középeurópában a magyarságot, nemzetünk felé pedig Középeurópát képviseljük. Ez a kettős szerep irányítja szellemi érdeklődésünket is. Még a multunkban és az irodalmunkban is azokat szeretjük a leglelkesebben, akik világok után vágytak, de hazájuktól, népüktől nem tudtak elszakadni, görcsös ragaszkodás kötötte őket hozzá. Kutató kedvtelésünk a tizenhatodik és a tizenhetedik század humanista prédikátorainál időzik szívesen: Bornemissza Péternél, Szepsi Csombor Mártonnál, Szenczi Molnár Albertnél, Misztótfalusinál, Apáczainál, kik a lehetetlent kísérelték meg: magyar talajon állva akarták a mindenséget átölelni, de karjaik és erejük, csuklottan hullottak vissza. — Ujra meg újra megkísérelni a magyarságnak és Európának a szintézisét: oly próbálkozás ez, melynél minden veszedelmet vállalni kell, mégha az életünk pusztul is el rajta. Népünk létkérdéséről van itten szó.

GEREBLYÉS LÁSZLÓ: VERSEK

KÖSZÖNTŐ

H. M. barátomnak, a Magyarországra menekült német diákvezérnek.

*Köszöntelek közöttünk oly örömmel,
míntha a bátyám támadt volna föl porából! —
te népemet se nézed majd könnyel,
szeld kenyerét hát, és igyál borából!*

*S csak borogasd e táj sok hús színével:
mart sebeid! — tudom hogyan sajognak!
elhánykolódom én is annyi éjjel,
és dűnnyögöm: tán vége lesz máholnap.*

*De mégis... itt a szám nyílt szóra nyilhat,
itt liktetőbb a lét egy gondolattal!...
gyógyulj, s a néppel összefonjuk karjainkat
s óvjuk, ha kell: ököllel és fogakkal.*

*S ha egyszer aztán visszatérsz nyugatra,
s a tornyokon a szélkakas csikordul,
veled megyek! s az ujuló ugarra
téddel majd a könnyem is kicsordul.*

ÁRNYÉK

*Árnyék vetődik annyiszor élembe,
míg rovom itt a mélyedt utakat,
reá se nézek!... mert a messzeségben
tekintetem szemernyi fényt kutat.*

*De nézd, nyomomba is hányszor szegődik,
falkástul, mint a görhes farkasok!
s köröttem is hogy setteng!... óh, hát mit akarhat?...
fölfalni tán: ha összeroskadok.*

A NÉPISÉG MEGHATÁROZÁSA

Írta: KOVÁCS KÁROLY

Történelembölcseleti, művelődési és időszerű államéleti vizsgálódás-távlatában esztendőik óta egyaránt oroszánrész jut a *népiség* fogalmának. Mint mindig a történelmi fejlődés meggyorsulásának idején, ezáltal is felfedezték a népet. Itt volt az eddig is. Jó vagy balsorsban minden történés kezdetét és végét jelentette. Ha mégis most újból bevonult mindennapi szükségleteink szótárába, úgy annak nyomósak az okai. A néptestek szervezetében sajátos molekuláris mozgásnak vagyunk tanúi. Rianás közelségét érezzük. Mintha mozdulni akarna valami, s ez az akarás a népgondolkodás minőségi megmúlásaiban jut látható alakban kifejeződésre. Felmérni is alig bírjuk a káoszos levés és forrás minden mozzanatát. Csak a korjelenség összegét érezzük. Így próbáljuk a mult hasonló tüneteit, s azok eredményei felé hidat verve történelmileg értékelni. Sietünk megjegyezni, hogy a népiség nem egyedül a haladó eszmélkedés hiveinek táborában talál szószólókra. A regresszív tekintélyelv ideológiai fegyvertárában ugyancsak kimagasló helyet foglal el. A germán tekintélyvédelmi rendszer a gleichschaltolt „Volksgenosse“ fogalmával lepte meg a világot. Csalárd szó, amit élelmes konjunktoralovagok a magyar nyelvbe is átplántáltak. Különleges helyzet állt elő. Haladók és maradiak, joggal vagy oktalanul, egyaránt a „népre“ hivatkozva követelnek eszméiknek érvényesülést. Mint az már történni szokott, a maradiság azokból a gondolatmorzsákból igyekszik felhizlalni magát, amiket a progresszió hullat el utkereső kibontakozása során, s amiket amaz visszájára fordítva a haladás mellének szegez.

Különböző szempontok alapján több oldalról közelíthetjük meg a népiség problémáját. Az államvezetés tudományának szempontjaitól a népies irodalomig, meg a népies művészetig a kérdések olyan széles köre nyílik, amelyek mindegyike külön-külön tanulmány tárgyát teszi. Hiszen alig vehetünk kezünkbe ujságot, folyóiratot, brosurát vagy könyvet, alig léphetünk be előadói terembe, hangversenyre vagy képiállításra anélkül, hogy ezerféle változatban ne a népiség fogalma csapódna felénk. Mindenesetre tanulmányunk keretében nem vállalkozhatunk a kérdéstömeg egészének felgöngyölítésére. Az egyeseknél kétes-háttérű misztifikálást vagy üres szólamcséplést, másoknál azonban véres komolyságú társadalmi kiállást jelentő szó olyan fogalmi tisztázá-